

UZASADNIENIE

Powódka K. M. (1) wniosła pozew przeciwko S. O. (1) o zapłatę kwoty 2.395 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16.08.2012r. do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu podała, że strony były rodzicami zmarłego H. O. (1). Powódka poniosła wydatki na nagrobek dla dziecka i posadzkę brukową w otoczeniu nagrobka w łącznej kwocie 4.790 zł, a także koszty organizacji przyjęcia, zakupu odzieży i obuwia, odprawienia mszy oraz zakupu wieńca. Powódka wskazała, że porozumienie z pozwanym co do wyboru nagrobka było niemożliwe. Jako podstawę powództwa wskazała art. 922 § 3 k.c.

Pozwany S. O. (1) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu podał, że koszt postawienia nagrobka nie może zostać zaliczony do długów spadkowych w rozumieniu art. 922 § 3 k.c., a powódka otrzymała zasiłek pogrzebowy w kwocie 4.000 zł, z którego winna sfinansować wszelkie koszty pogrzebu dziecka. Dodatkowo stwierdził, że poniesione przez powódkę wydatki przekraczają koszty zwyczajowo przyjęte w środowisku zmarłego. Pozwany zaprzeczył ponadto, aby powódka podejmowała próby porozumienia z nim przed wyborem nagrobka dla dziecka.

Na rozprawie w dniu 15 listopada 2016 roku strony podtrzymały dotychczasowe żądania i przytoczone twierdzenia.

Na rozprawie w dniu 26 stycznia 2017 roku pozwany podał, że nie kwestionuje poniesionych przez powódkę wydatków poza kosztami organizacji przyjęcia oraz zakupu wieńca. Powódka nie zmieniła żądania ani twierdzeń o okolicznościach faktycznych sprawy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. O. (1) był synem K. M. (1) i S. O. (1), urodził się w dniu (...). Dziecko zmarło w dniu 27 kwietnia 2011 roku.

Dowód:

- skrócony odpis aktu zgonu – k. 6

K. M. otrzymała zasiłek pogrzebowy w związku ze śmiercią syna w wysokości 4.000 zł.

Okoliczność niesporna

K. M. zapłaciła 2.908,50 zł dla Zakładu (...) Sp. z o.o. w S. za organizację pogrzebu dziecka. Poniosła koszt zakupu odzieży i obuwia dla zmarłego w kwocie 330 zł oraz za odprawienie mszy pogrzebowej – 200 zł.

Okoliczności niesporne, a ponadto:

- faktura VAT nr (...) – k. 43.

W dniu 15 lutego 2012r. K. M. zamówiła wykonanie nagrobka dla syna oraz posadzki brukowej wokół grobu. Za nagrobek zapłaciła cenę 4.100 zł, za posadzkę - 690 zł.

Dowód:

- pokwitowanie – k. 10,
- zamówienie – k. 11,
- dowód wpłaty – k. 12,
- fotografia – k. 13

Pismem nadanym na pocztę w dniu 23 lipca 2012r. K. M. wezwała S. O. do zwrotu połowy kosztów nagrobka w wysokości 2.000 zł w terminie do 15 sierpnia 2012r.

- pismo z 23.07.2012r. - k. 9-9v.

Poniesione przez K. M. koszty pogrzebu H. O. nie zostały przez S. O. uiszczone.

Okoliczność niesporna

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne.

Podstawą prawną żądania powódki był art. 922 § 3 k.c. w zw. z art. 932 § 1 k.c.

Zgodnie z art. 922 § 3 k.c. do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej.

W myśl art. 932 § 1 k.c. w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice.

Niespornymi okolicznościami sprawy były: nabycie spadku po zmarłym H. O. (1) przez strony procesu w częściach równych, poniesienie przez powódkę kosztów postawienia nagrobka i posadzki brukowej wokół grobu syna w łącznej kwocie 4.790 zł oraz wydatkowanie z otrzymanego zasiłku pogrzebowego kwot : 2.908,5 zł na organizację pogrzebu syna, 330 zł na zakup odzieży dla zmarłego oraz 200 zł za odprawienie mszy. Pozwany kwestionował poniesienie przez powódkę kosztu organizacji przyjęcia w Zajeździe (...) w wysokości 800 zł oraz kwalifikacji jako długu spadkowego wydatku na zakup wieńca w kwocie 120 zł. Pozwany zaprzeczał, aby poniesione przez powódkę wydatki stanowiły dług spadkowy, twierdził że zostały dokonane bez porozumienia z nim, a ponadto przewyższają koszty ponoszone zwyczajowo w lokalnym środowisku.

Sąd ustalił stan faktyczny sprawy w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy. Obejmował on przedstawione przez powódkę dokumenty prywatne, które częściowo wskazywały na poniesione przez nią wydatki za wykonanie nagrobka i posadzki brukowej oraz organizację pogrzebu przez Zakład (...) Sp. z o.o. w S., a także dokumenty urzędowe w postaci skróconego aktu zgonu małoletniego H. O. (1) i skrócony akt małżeństwa powódki. Dokumenty te nie były kwestionowane przez strony, a Sąd nie miał podstaw, aby odmówić im mocy dowodowej z urzędu, zatem stanowią one w pełni wartościowe środki dowodowe. Pozwany ograniczył aktywność dowodową do przedłożenia kopii wydruków internetowych ofert sprzedaży nagrobków oznaczonych jako „dziecięce” z obszaru dowolnie wybranych regionów Polski, a także zamieszczonych w portalu www.granitowo.pl oraz informacji dotyczących zasiłku pogrzebowego.

W świetle art. 922 § 3 k.c. uznać należało, że poniesione przez powódkę wydatki na zakup nagrobka w wysokości 4.100 zł, a także wydatki: 2.908,5 zł na organizację pogrzebu syna, 330 zł na zakup odzieży dla zmarłego oraz 200 zł za odprawienie mszy stanowią koszty pogrzebu w rozumieniu tego przepisu i podlegają zwrotowi przez pozwanego stosownie do zasad odpowiedzialności za długi spadkowe spadkobierców. Koszty pogrzebu spadkodawcy ograniczają zwyczaje przyjęte w danym środowisku, do którego zmarły należał. W doktrynie przyjmuje się, że do kosztów pogrzebu należą wydatki związane z nabyciem trumny i miejsca na grób oraz koszty uroczystości pogrzebowych, a także koszty ewentualnej kremacji (E. Skowrońska-Bocian, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga czwarta. Spadki, Wyd. Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008). W orzecznictwie wskazuje się, że wystawienie nagrobka mieści się w pojęciu kosztów pogrzebu. W uchwale z 22 listopada 1988r., III CZP 86/88 Sąd Najwyższy stwierdził, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że do kosztów pogrzebu zalicza się wydatki poniesione na postawienie nieskromnego, odpowiadającego miejscowym zwyczajom nagrobka (orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lipca 1967 r. - OSNCP 1968, poz. 48; z dnia 8 maja 1969 r. - OSNCP 1970, poz. 129 i z dnia 13 listopada 1969 r. - OSPiKA 1971, poz. 140).

W innym miejscu uzasadnienia tej uchwały wskazano, że koszty pogrzebu w ścisłym tego słowa znaczeniu obejmują wydatki na zakup trumny, nabycie miejsca na grób i wydatki na pokrycie kosztów ceremonii pogrzebowej. Stanowisko takie wyrażone zostało także w szeregu innych orzeczeń i uznawane jest za pogląd ugruntowany w orzecznictwie (vide: wyr. SN z 25.7.1967 r., I CR 81/67, OSN 1968, Nr 3, poz. 48; wyr. SN z 8.5.1969 r., II CR 114/69, OSN 1970, Nr 7–8, poz. 129 oraz wyr. SN z 13.11.1969 r., II CR 326/69, OSP 1971, Nr 7, poz. 140 z glosami Z. Radwańskiego i J. Gwiazdomorskiego, OSP 1971, Nr 7, poz. 140; wyr. SN z 3.6.1980 r., II CR 148/80, OSN 1981, Nr 2–3, poz. 29; uchw. SN z 22.11.1988 r., III CZP 86/88, OSN 1989, Nr 12, poz. 201 z glosą krytyczną B. Kordasiewicza, NP 1990, Nr 7–9, s. 204–208).

Pozwany zakwestionował wysokość poniesionych przez powódkę wydatków na wykonanie nagrobka twierdząc, że przekraczają miejscowe zwyczaje. W pierwszej kolejności nie sposób zweryfikować takiego stanowiska pozwanego, bowiem nie przedstawił on żadnych środków dowodowych wskazujących na ponoszone w środowisku lokalnym koszty wykonania nagrobka dla 12 letniego dziecka. Za miarodajny środek dowodowy niewątpliwie nie mogą służyć zebrane w sposób chaotyczny oferty sprzedaży nagrobków, które wyłącznie z nazwy wskazują na związek z wiekiem zmarłego. Przy czym trudno stwierdzić, czy nagrobki których dotyczy oferta są przeznaczone dla niemowlęcia, czy też 12 lub 13-latka, który również jest dzieckiem. Oferty pochodzą z miejscowości położonych w różnych regionach Polski, brak na ich podstawie możliwości ustalenia, czy istotnie dotyczą osoby małoletniej, materiału użytego do wykonania nagrobka, jego jakości i trwałości. Jakość nagrobków zawartych w tych ofertach zakwestionowała powódka wskazując, że są to nagrobki importowane z Chińskiej Republiki Ludowej, co nie spotkało się z adekwatną reakcją procesową pozwanego.

Sąd przyjął, że wysokość kosztów wykonania nagrobka, organizacji pogrzebu oraz zakupu odzieży i organizacji mszy poniesionych przez powódkę odpowiadają miejscowym zwyczajom. Przemawiają za tym zasady doświadczenia życiowego wskazujące, że koszt estetycznego nagrobka wykonanego z materiału trwałego jest bliski poniesionego przez powódkę. Nie ulega wątpliwości, że w warunkach lokalnych przyjęte jest upamiętnienie osoby zmarłej takim nagrobkiem, który wyraża szacunek i głębokie uczucia do osoby, którą ma upamiętniać. Koszt takiego nagrobka nie musi być najniższy na lokalnym rynku. Poniesienie wydatków w takim celu należy uznać za odpowiadające zarówno lokalnym zwyczajom, jak i przyjętej w społeczeństwie normie wskazującej na potrzebę wyrażenia dobrej pamięci o zmarłym w postaci nagrobku o należytej jakości i estetycznym wyglądzie. Na marginesie zauważyć należy, że pozwany nie wykazywał w procesie jakichkolwiek starań w kierunku wykonania zmarłemu synowi nagrobka, a tym bardziej zmierzających do nabycia odpowiedniego nagrobka za niższą cenę, aniżeli wydatkowana przez powódkę. Trudno także uznać wysokość poniesionej ceny za motywowaną chęcią skierowania roszczenia regresowego w dotkliwej wysokości wobec pozwanego. Powódka wskazywała, że próby porozumienia w tym przedmiocie z pozwanym okazały się bezskuteczne, czemu pozwany w sposób zdecydowany zaprzeczył. Tymczasem porównanie daty śmierci H. O. (1) (27.04.2011r.) z datą zamówienia na wykonanie nagrobka (15.02.2012r. - k. 11 akt) wskazuje na brak woli po stronie pozwanego do podjęcia starań o upamiętnienie osoby syna w sposób powszechnie przyjęty. Stanowisko pozwanego w procesie zdaje się wynikać z braku zaproszenia do udziału w zamówieniu nagrobka dla własnego dziecka, co należy w sposób zdecydowany uznać za nieporozumienie. Tymczasem to pozwany jako jeden z rodziców, niezależnie od konfliktu z powódką, również winien poczynić starania, aby H. O. (1) miał nagrobek. Brak jakichkolwiek dowodów na taką okoliczność. Sąd przyjął, że skoro powódka – matka zmarłego podjęła w tych okolicznościach, po upływie blisko 11 miesięcy od śmierci dziecka decyzję o wykonaniu dla niego nagrobka za cenę 4.100 zł, to jest to motywowane odpowiednią jakością tegoż, i ceną adekwatną do panujących na lokalnym rynku. Odmienne stanowisko wyrażone przez pozwanego należy uznać za niezasługujące na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu nie należy do kosztów pogrzebu wydatek na położenie posadzki z kostki brukowej wokół grobu H. O. (1). Potrzeba poniesienia tego wydatku nie została w żaden sposób wykazana, wobec czego brak związku tego wydatku z kosztami pogrzebu zmarłego. Powódka nie wykazała żadnym dowodem kosztu poniesienia organizacji uroczystości związanej z pogrzebem dziecka w Zajeździe (...). Wobec zakwestionowania wysokości tych wydatków przez pozwanego, na powódce spoczywał ciężar wykazania jaki wydatek poniosła na ten cel. Do chwili zamknięcia rozprawy taki dowód nie został przedstawiony, co skutkuje oddaleniem powództwa w tym zakresie jako nieudowodnionym.

Ustalając wysokość kosztów pogrzebu podlegających zwrotowi Sąd miał na uwadze, że powódka otrzymała zasiłek pogrzebowy w wysokości 4.000 zł, z którego winna pokryć przynajmniej częściowo koszty pogrzebu spadkodawcy. I tak, wykazane koszty w postaci wydatku na organizację pogrzebu – 2.908,50 zł, zakupu odzieży dla zmarłego - 330 zł i odprawienia mszy – 200 zł oraz zakupu nagrobka do kwoty 561,50 zł (łącznie 4.000 zł) należało uznać za podlegające zaspokojeniu z kwoty zasiłku pogrzebowego . Kwota ceny za nagrobek przewyższająca 561,50 zł , tj. 3.538,50 zł stanowiła natomiast koszty pogrzebu, które z tego świadczenia nie zostały pokryte, a zatem w części odpowiadającej udziałowi pozwanego w spadku (1/2) podlegały uwzględnieniu w niniejszym postępowaniu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd zasądził od pozwanego S. O. (1) na rzecz powódki K. M. (1) kwotę 1.769,25 zł, z odsetkami ustawowymi do dnia 16 sierpnia 2012 roku do 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Jak wynika z pisma powódki doręczonego pozwanemu, termin zapłaty zwrotu części kosztów pogrzebu H. O. (1) mijał z dniem 15 sierpnia 2012 roku , zatem od dnia 16 sierpnia 2012 roku istniało po stronie pozwanego opóźnienie w spełnieniu świadczenia na rzecz powódki, co na podstawie art. 481 § 1 k.c. uzasadnia żądanie zasądzenia odsetek za opóźnienie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.) oraz art. 100 kpc. Zgodnie z art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W myśl § 3 do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Zgodnie z art. 99 kpc stronom reprezentowanym przez radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. W myśl art. 100 kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powódka wygrała proces w 73,8 %, zatem w tej części poniesione koszty procesu winny zostać przez pozwanego zwrócone. W pozostałej części, tj. co do 26,2 % kosztów procesu, obciążają one powódkę stosownie do części, w której proces przegrała. Łącznie poniesione przez strony koszty procesu wynoszą 2.554 zł i obejmują: opłatę od pozwu 120 zł, koszty zastępstwa procesowego stron w kwotach po 1217 zł. W oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i stosunkowego rozdzielenia kosztów powódka obowiązana jest ponieść kwotę 669,150 zł (26,2 % z kwoty 2.554 zł), podczas gdy pozwanego obciąża wysokość kosztów w kwocie 1.884,85 zł (73,8 % z kwoty 2.554 zł). Pozwany jest zatem obowiązany do zwrotu powódce tytułem kosztów procesu kwoty 667,85 zł.